Željko Rudolf
Pavličić

MUDAR IZBOR - SRETAN BRAK

Željko Rudolf Pavličić

SAKRAMENT ŽENIDBE

PRIPRAVA ZA ŽENIDBU - IZBOR BRAČNOG DRUGA

Đakovo, 1994.

ŽENIDBA JE SAKRAMENT

Ustanova ženidbe

Ženidba je djelo samog Boga. Bog stvarajući vidljivi svijet, čini to svojom božanskom moći. On govori neka bude svjetlo, neka bude svod nebeski, neka bude i bilje i životinje i sunce na nebu sa zvijezdama. Neka bude, ponavlja se svaki puta. Tada Bog stvara čovjeka. No to se dešava na poseban način. "Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pricama nebeskim i stoci - svoj zemlji i svim gmizavcima što pužu po zemlji". Nakon izvještaja o stvaranju, čitamo u Bibliji: "Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, da bude gospodar. Dvije odlike čovjeka: čovjek je Bogu sličan po svojoj neumrloj duši. Ne može biti po tijelu, jer je Bog neizmjerni Duh. Djeca su po svojem izgledu često više ili manje slična roditeljima. Čovjek svojem Stvoritelju. Uz to ga Bog naziva gospodarem zemlje, daje mu opet dostojanstvo koje on u punini posjeduje.

Biblija govori o prvom čovjeku, Adamu, pred kojega Bog dovodi sve životinje u polju i ptice u zraku, "da vidi kako će koju nazvati". Čovjek to uspješno izvrši. On je od Boga imenovani gospodar "nađe imena svoj stoci, svim

pticama u zraku i životinjama u polju". No, kako čitamo u biblijskom izvještaju "čovjek ne nađe pomoć kao što je On". On stvoren na sliku Božju, Bogu sličan, među svim stvorenjima koja su mu predana u vlast, nije našao nikoga sebi slična. Kako se u taj mah osjećao, kaže sveti pisac kada priča što je tada učinio Stvoritelj: "Nije dobro da čovjek bude sam: "Načinit ću mu pomoć kao što je on!" *(Post 2,18)*. "Tada Jahve, Bog, pusti san na čovjeka, napravi Bog ženu, pa je dovede čovjeku. Na to čovjek reče: "Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mojega mesa. Ženom neka se zove, od čovjeka kada je uzeta!" *(Post 2,20-24)*.

U latinskom je muž: *vir*, žena, djevojka: *virgo*. Stari hrvatski jezik pozna naziv: *muž* i *mužica*, kako i piše u starim prevodima. Isus Krist je ženidbu od Boga ustanovljenu podigao na čast Sakramenta, ali već sam prvi izvještaj naglašava slijedeće:

1. Čovjek je slika samoga Boga, po neumrloj duši. Njegovo je, dakle dostojanstvo neizmjerno. Kao i ženino, jer je postala od čovjeka, pomoćnica slična njemu, opet i tijelom i neumrlom dušom. To je prva istina koju mora imati uvijek svaki vjernik pred očima u svim prilikama života, bilo u odnosu prema sebi, svojem tijelu i duši, bilo kada se radi o ljudskom biću kraj sebe, a naročito u odnosu prema osobi koju će uzeti za svoju doživotnu družbenicu. Zašto?

Jer se u biblijskom izvještaju dalje navodi:

2. Bog je stvorio čovjeka kao muško i žensko. "Kao muško i žensko stvori ih." Zato će čovjek ostaviti oca i majku i prioniti će uz svoju ženu. Te dalje: "Njih dvoje bit će jedno tijelo" (Post 2,25). Svrha njihova sjedinjenja je na Božjoj zamisli: "Njih dvoje bit će jedno tijelo" Radi čega?

Radi toga što: "Ženidba ima cilj ovjekovječiti u svijetu ljudsku obitelj, umnožiti djecu Božju, koja će jednom postati Božji građani!" *(Castegnaro)*. Možemo mirno dodati i svojoj narodnoj zajednici uvijek iznova darivati novo, zdravo, brojno potomstvo, koje je zalog Božjeg blagoslova svakoj zemaljskoj zajednici.

II Vatikanski sabor uči: "Brak i bračna ljubav po svojoj su naravi usmjereni rađanju i odgajanju djece. Djeca su zaista najdragocjeniji dar braka, te najviše pridonose dobru samih roditelja." No ta je istina najočitija iz riječi koje Stvoritelj izgovara stvarajući čovjeka "kao muško i žensko". "Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih" *(Post 1,27)*. Ponavljamo već navedene riječi, dovodeći uz njih u neposrednom nastavku slijedeće: "I blagoslovi ih Bog i reče im. "Plodite se i množite i napunite zemlju i sebi je podložite!" Najuzvišeniji dar Božji, dar rađanja, po kojemu je čovjek sposoban da uz Božju suradnju stvara bića Bogu slična. "Bića, kako se u nastavku naglašava, koja će vladati ribama, pticama, svim živim stvorovima." Bog još dodaje: "Evo, dajem vam sve bilje koje se sjemeni po svoj zemlji i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam bude za hranu."

Zaključak:

Bog stvara čovjeka na svoju sliku, sebi slična.

Stvara ih kao muško i žensko.

Blagoslivlja ih i naređuje: "Plodite se i množite i napunite zemlju."

Žena slična mužu, koji je slika Božja, njegova je pomoćnica.

IZBOR BRAČNOG DRUGA

Iz svega navedenoga nije teško zaključiti od kolike je važnosti sretni i mudri izbor bračnog druga. Ženidbeni život sa svim odlikama kojima ga je podario Bog, je ustanova Božja, po Božjoj odredbi traje do kraja ljudskoga života. "Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja". Ženidbu je uzdigao Gospodin Isus na dostojanstvo sakramenata, čime se naglašava njezina nadnaravna dimenzija. Ona je prvotno ustanovljena radi uzajamnog posvećivanja, kao i odgajanje djece u svetosti i dostojanstvu Božje djece, a ne samo ljudskog potomstva. Pogledajmo stoga na što mladić ili djevojka moraju s najvećom brigom paziti, kada se tako svetoj ustanovi približavaju, da im ženidba donese i nadnaravnu sreću, kako je to Bog i zamislio.

Odabir po mjerilu vjere Da se ispune uvjeti o kojima smo govorili da brak bude u skladu sa Božjim planovima, mladić i djevojka moraju biti vjenčani u pravom smislu riječi. U našim krajevima gdje je pučanstvo po vjerskoj pripadnosti izmješano kao malo gdje, često su pripadnici drugih vjerskih zajednica, sklapali ženidbu s katoličkim djevojkama. To isto što vrijedi za cijelo vrijeme komunističkog svjetonazora u društvu. Svi su ti mladići isticali kako na djevojkama sa katoličkim odgojem nalaze nešto što kod

drugih djevojaka nisu otkrili. Po neki su shvatili da je to uticaj vjere po kojoj su one živjele do svog vjenčanja. Kršćanski odgoj u obitelji, vjerski odgoj u crkvi, utisnuli su u njihove duše i visoki osjećaj za čestiti život, kao i odlike i kreposti, koje ostale djevojke nemaju naprosto zato, što im o tome nije nitko govorio, niti ih u tom vidu odgajao.

Iz istoga razloga, katolički mladići moraju pri izboru životne družice u prvom redu paziti kakav je njezin vjerski odgoj. Djevojka, naime, prava vjernica bit će svojem mužu vjerna i radi vjerskih motiva, kao i radi neprestanog utjecaja članova svoje obitelji, koji će direktno ili indirektno nad njom i dalje bdjeti i paziti da se brak iz bilo kojeg razloga ne raspadne. Djevojka isto tako neće zanemariti vjersko stanje u kojem se nalazi mladić. Mnoge žene i mlađe i starije, mnogo pate, dakako vjernice, što muž ne ide u crkvu, što zanemaruje osnovne vjerske dužnosti, zapušta vjerski odgoj djece, što je za ženu bolno kroz cijeli život. Što sve ne moraju i žene i njihova djeca poduzimati da se otac barem za Uskrs ispovijedi, da barem kadkada pođe u crkvu i slično. Kada bi muževi, očevi obitelji tako zanemarili svoje aktivnosti oko brige za ekonomski napredak, bila bi to prava katastrofa. Ova, na duhovnom području nije ništa manja. Djevojke pak, koje pođu za mladića druge vjere, veoma često gorko oplakuju taj korak, jer im muževi kraj svih obećanja, brane polazak u crkvu, ometaju vjerski odgoj djece a nerijetko obasiplju ženu najtežim uvredama i poniženjima kroz cijeli život.

Neka je žena gorko plakala pred drugima, jer "iza smrti neće biti u zajednici vječnog života sa svojim mužem". Plitke i slabe vjere, djevojke i žene na to ne obraćaju pažnju, no tragedija nije ništa manja, obzirom na temeljne zasade vjere, koja govori o vječnom životu kao svrsi zemaljskoga

života, i smislu ženidbenoga sakramentalnog života - posvećivanja jednog i drugog zajedničkim životom.

Mladu englesku djevojku prosio član visokog društva, plemić anglikanske vjere. Uvijet za brak je bio: promijeniti vjeru. Djevojka je bez premišljanja odbila s obrazloženjem: "Za mene je važnije da moja djeca budu djeca Crkve nego djeca plemića nekatolika".

Pitanje morala

Čistoća prije braka, suzdržavanje od odnosa prije ženidbe, je tema o kojoj se zadnjih nekoliko desetljeća veoma mnogo piše. Kraj sve moralne raspuštenosti, još uvijek visoki postotak mladića izjavljuje da će oženiti samo djevojku koja nije imala predbračna iskustva.

Glasoviti američki seksolog Dr. Kinsey koji je radi svojeg opsežnog rada na tom području ušao i u znanstvene enciklopedije, nakon proučavanja gotovo 20 000 slučajeva, kao zaključak tog opsežnog rada uz sudjelovanje znanstvene ekipe iznosi deset točaka u kojima sažima sve razloge protiv predbračnog odnosa mladića i djevojke. Među ostalim da nabrojimo samo neke; opasnost od zaraze unatoč brojnim lijekovima, neželjena trudnoća, pobačaj ili brak sklopljen pod pritiskom, jaki osjećaj krivnje koji i danas postoji, a rađa se iz uvjerenja da takav život nije u redu, podcjenjivanje samog braka, kada se i bez njega postiže ono što brak pruža, a lišavaju se svake obveze, i kao najzadnji, ali i najvažniji zaključak **mnogi autori napokon smatraju da suzdržavanje prije sklapanja braka** (*suzdržavanje od tjelesnih odnosa)* **pogoduje psihičkom i fizičkom razvitku pojedinca.** Ima stručnjaka, rijetkih koji smatraju da odnos prije braka nije štetan".

To su doslovne riječi seksologa svjetskog glasa koji je sve prije nego vjernik. U svih 10 točaka možemo otkriti elemente koje liječnik nabraja kao veoma škodljive za "fizički i psihički" razvitak i djevojke i mladića.

Suzdržljivost mladića i djevojke

Jedan od argumenata koje nismo naveli među deset točaka dr. Kinseya, a kojega izdvajamo da naglasimo od kolike je važnosti taj momenat. Učenjak veli kratko, a proteže se na mladića i djevojku: "Prijeti opasnost da mladić ili djevojka nakon sklapanja braka nastave vanbračne odnose, s trećim osobama, što sigurno katastrofalno utječe na sklad u braku."

Mogli bismo dodati ne samo na sklad, nego i na opstanak braka, jer svaki normalni muž ili žena očekuju kao osnovno vjernost u cijelom ženidbenom životu.

Jedan od brojnih izvještaja u dnevnom tisku ističe, kako je 78% žena u SAD koje su se rastavile, priznale da su "sve iskusile prije braka", pa im brak nije ništa donio. Koliko tragično, toliko opako.

U brojnim tjednicima kroz godine su se mogle čitati ispovjesti onih čiji se brak raspao. Intelektualka udana za intelektualca, priznala je da je kriva za propast braka, jer je za vrijeme odsluženja vojnog roka iznevjerila muža kojega je inače voljela. Zašto? Spomenula je poslovicu iz svojega kraja: *Na šta se dikla svikla ni žena se ne odvikla.* Malo tko vodi računa o tom pitanju koje se odnosi jednako na mladiće i njihov predbračni odnos. Mnogo spominjani sveučilišni profesor, seksolog, psiholog i sociolog kratko veli: "U današnjim, čak i u muslimanskim zemljama, uvedeno je jednoženstvo u ženidbeni zakonik. Govori se o monogamiji,

braku s jednom ženom." Hvatajući se za tu činjenicu, sa zauzetošću učenjak veli: "Može li mladić koji je do braka živio poligamno (sa više žena), živjeti monogamno u braku kada se na nj odluči?" To je analiza znanstvenika koji se isključivo bavio s tim pitanjem cijeli život, a u skladu je sa svakim zdravim sudom prosječnog čovjeka. S ogorčenjem piše, kako u društvu vlada hipokrizija, licemjerstvo jer se "muškom sve dozvoljava" a i oni najgori traže nevine djevojke. Upozorava na žalosnu činjenicu kako **djevojke, umjesto da se bore protiv tih *prava* muškaraca, traže ista *prava* i za sebe.**

Svu nesreću tako shvaćene seksualne slobode ocrtava znanstveni radnik:

Svakom mora biti jasno da tjelesni, spolni čin, ostavlja u duševnom životu pojedinca tragove, nekada čak duboke i dugotrajne. O tim se tragovima, nažalost ne vodi dovoljno računa (ili bolje reći ne vodi se nikakva računa). Onaj koji je jednom tjelesno pripao drugom spolu, ne može izbrisati svaku uspomenu na to. Po tom se čovjek razlikuje od životinja. On i u najsirovijem tjelesnom susretu poklanja, i ne znajući, dio sebe, dio svoje ličnosti. Ako tijelo lako zaboravlja, duša ne zaboravlja. Otuda onaj koji ima odnose sa različitim osobama, nemilice razjedinjuje svoju ličnost, te neće nikada biti u mogućnosti da tu svoju ličnost pokloni u potpunosti osobi koju kasnije izabere za bračnog partnera.

Sve zlo, dakle, izlazi iz toga, što se vjeruje da tjelesni odnos ne ostavlja nikakve tragove u našoj duši. Međutim, čovjek svaki dodir tijela plaća manjim ili većim duševnim bolom. Zato učestali odnosi ne obogaćuju, nego osiromašuju duševne vrednote čovjeka, pa se može desiti da se uvježbali tjelesni sladokusci brzo svedu na duševne invalide i siromahe. Rasipanje duhovnog potenciala neminovno dovodi do nesposobnosti stvarnog voljenja, kada se takav rasipnik na kraju odluči na "ljubav i brak".

Teško je naći ozbiljnije konstatacije i potresnijeg upozorenja od ovih koje donosi liječnik, seksolog i psiholog. Mnoge djevojke, za razliku od mladića koji traže sačuvane djevojke, ne vode računa o predživotu, pa se tako dešava da se odluči na brak sa mladićem koji je "razjedinio svoj život raspoklanjajući svoju ličnost, s dubokim tragovima na duši, čovjeku sa siromašnim duševnim vrijednotama. Radi se o duševnim invalidima i siromasima, koji su rasipanjem svojeg duševnog potencijala neminovno postali nesposobni za stvarno voljenje." Ponavljanje svih pojmova kojima stručnjak opisuje razvratnog mladića, ima svrhu da tu fatalnu dijagnozu ureže u svijest svake djevojke pri izboru čovjeka s kojim će provesti cijeli život.

Da se sto puta ženim...

Susreo sam ga u gradu, kad je došao po poslu iz svojeg sela. Prošlo je desetak godina, kako sam ga vjenčao sa veoma plemenitom djevojkom. Sada je iza njih priličan ženidbeni staž. Bilo je dovoljno upitati ga kako žena, da prospe pravu bujicu pohvala na njezin račun. Pripovjedao je kako je samo jednom nešto malo "pokušao" prije braka, ali je dala jasno do znanja "da ne dolazi u obzir" ništa prije braka. Poštovao je to. Sada veli: "Da se sto puta ženim, oženio bih samo nju."

Da nije bilo britve

Bili su mladi, oboje iz kraja gdje su brežuljci pokriveni vinogradima. Kada bi djevojka odrasla i kao takova priznata, dobila bi na dar britvu, kojom bi se obrezivali vinogradi,

kao simbol zrelosti i sposobnosti da vodi brigu oko dobra kuće. On ju je zavolio, jer je bila lijepa i vrijedna i iz dobre kuće. Idući iz vinograda predveče, grubo joj je pristupio i unatoč njezinim opomenama, tako se ponašao da ona nije mogla prepoznati svoga Antu od jučer. Prihvatila je britvu koja joj je visila o pojasu i zabola mu vršak u ruku. Pobjegla je prestravljena i njegovim ponašanjem i svojim postupkom.

Mjesecima su se viđali samo izdaleka. No kada su vinogradi obrani, vino uliveno u bačve, susreo ju je u predvečerje i sav zbunjen i skrušen upitao, mogu li njegovi doći u prosidbu. Bila je izvan sebe od sreće, jer je mjesecima oplakivala propalo prijateljstvo. Kada je prošla prosidba, pa zatim svatovi, on joj jednog dana poigravajući se zamišljeno s britvom koja je visila o njezinom pojasu rekao s ganućem: "Da nije bilo te britve, ne bismo bili danas svoji". Nije potrebno tumačiti ni zašto ni kako.

Oni koji se žene kao konji i mazgovi

Koji su to? O tome čitamo u Bibliji. Mladi Tobija našao je u dalekoj zemlji djevojku, koja je i po roditeljima i po svojem životu privukla njegovo srce. On je odluči uzeti za ženu, roditelji će je rado dati voljenom mladiću, jedina je zapreka bila strah, jer je sedam mladića koji su do tada pristupali djevojci naglo umrlo. Anđeo Rafael koji je pratio Tobiju na putu hrabri ga, potiče da uzme djevojku za ženu, jer je sve prosce dotada ubio zao duh. Tumačenje je kratko: "Ima ih koji se tako žene da protjeraju Boga iz svojega srca i kao nerazumni konji i mazgovi ugađaju samo svojoj pohoti. Nad takvima đavao ima vlast".

Nemoral, kriminal, ludilo

Spolni nagon kod čovjeka nije samo puki nagon kao kod životinje jer je priroda čovjeka uvijek pod nadzorom svijesti...

Čisti nagon za spajanjem s osobama drugog spola u biti je nemoralan, i uvijek pokazuje na poremećaj u duševnom životu kao i u osjećajnom. Prema opažanjima mnogih učenjaka, takav se nagon nalazi u nezrelih ljudi, duševnih bolesnika i kriminalaca. Učenjaci se potpuno slažu sa savjetom Biblije, samo dijagnozu još proširuju imajući u vidu rafiniranost pojedinaca među mladima. (izjava seksologa)

Žena nije muškarac

Francuski tjednik Constellation donosi mišljenje psihologa pod tim naslovom. "Nevinost ne predstavlja nikakvu opasnost i ne ostavlja one koji tako žive ni pred kakvim nepremostivim iskušenjima..."

Danas veliki broj žena smatra da pripada slobodnoj generaciji za koju fizička ljubav predstavlja pitanje osobnog izbora, čin koji vrši ili odbija po vlastitoj želji bez obzira na moralna gledišta. U nekim slučajevima ovakav stav dovodi do jake nesigurnosti koja završava nervnom depresijom. Ima nečeg lažnog u načinu na koji neki "slobodoumnici" pristupaju ovom pitanju. Sve se odigrava kao da su muškarac i žena po svojoj suštini stvoreni od istog materijala i da žive pod istim uslovima. To nije točno.

"Ljubav izvan braka stvara za ženu najvarljivije situacije do kojih slabost srca može dovesti djevojku. Ona je zarobljenik baš onda kada misli da se oslobodila. To je stvar koju većina onih koji se bave ovim problemom nisu u

stanju razlikovati. Mnogo manje pažnje posvećuju razočaranjima neudane žene "slobodne" nego iskušenjima koja nisu ni izdaleka tako ozbiljna kod djevojaka koje su nevinost sačuvale."

Opasnost od zaraze

Što si učinio od nje?

Udala se u drugo selo. Vidjelo se da je čestita djevojka, dok je mladić bio ispod osrednjosti. Župnik je opazio da mlada naglo slabi, tako da ju je pozvao na razgovor. Briznula je u plač, a župnik je mislio da je posrijedi nered u kući. No, kada se malo smirila onda je ispričala: "Upoznala sam se s njim na jednom crkvenom godu...." Mlada, neiskusna, nije ga znala procijeniti. Nije znala kakav je bio njegov predživot. Kada je uvidjela da joj je uzrokovao ružnu bolest, pošla je na pregled liječniku u grad. Potvrdio je njezina strahovanja i rekao da se oboje mora doći liječiti. Kada je stigao sa ženom starom iskusnom čovjeku, ovaj je na njega naprosto nasrnuo vičući: "Što si učinio, životinjo, od te djevojke?" Mjesecima su morali ići na terapiju skrivajući od drugih svoju nesreću.

Izgleda kao melodrama, no veoma često se piše o bolestima koje izviru iz nemoralnog života prije braka. Pojedine bolesti da se ne mogu solidno liječiti, jer su uzročnici oboljenja postali resistentni čak i na antibiotike. Govori se npr. kako u SAD milijuni zaraženih lutaju od liječnika do liječnika, da se čak i stotine tinejđera ubraja među pacijente, da je u visokom postotku posljedica bolesti neplodnost u braku u toj velikoj zemlji, i da se i na tom području govori o stotinama tisuća - svake godine tako unesrećenih žena.

Nesposobnost za rađanje

Rekosmo da je jedna od svrhe braka rađanje djece. Veoma maleni broj je onih koji uopće ne žele djecu. Upravo zanemariv. Veliki postotak onih koji se spremaju za brak izjavljuju "da se zato žene jer žele djecu." Kakva je nesreća, kada se nakon nekoliko godina braka ustanovi da mlada žena ne može imati djecu. O tome mogu govoriti i svećenici i psihijatri, kao i sudovi koji se bave rastavom braka. Rekosmo da je tomu uzrok često bolest koja izvire iz razvratnog života. No postoji još jedan uzrok:

Pobačaj

U bivšoj državi od 379.000 pobačaja u jednoj godini otpalo je na "neudane" cijela polovica. Opće je poznato da je naročita opasnost u tom pogledu prvi pobačaj, te je nemali broj djevojaka nesposobnih za rađanje. Kakova je to tragedija, ako ona mladića na to ne upozori prije vjenčanja, i on se nada godinama da će dobiti makar koje dijete, a nada iznevjeri. Dvostrukom nečasti djevojke. Njezinim grijehom i njezinom laži!

Tjelesno zdravlje

Kada se govori o materinstvu, rađanju djece, treba pri izboru bračnog druga tj. družice voditi računa da li je fizički sposobna za rađanje djece. Jedno od bolnih pitanja koje se javlja tokom braka je u tome, što radi raznih zdravstvenih razloga žena ne smije rađati djecu, što se nekada preuveličava, ali uvijek ne. Stoga je veoma važno, da se djevojka podvrgne liječničkom pregledu prije stupanja u brak, kako radi drugih, ali i radi ovoga razloga. Mladić mora i to znati, jer će on i njegova odabranica u braku doživjeti mnoge patnje i nesklada radi toga.

Duševno stanje

Veoma često i veoma mnogo se piše, kako je psihijatrija postala najrazvijenija grana medicine. Naglo promijenjeni način života, mnogi faktori na brojnim područjima uzrokovali su mnoga duševna oboljenja. Kod nekih bolesti, mogu postati i nasljedne, pogotovu kod klasičnih duševnih bolesti koje se javljaju nerijetko u jednom ili drugom koljenu. Roditelji u takvim slučajevima mnogo pate tokom života, a u starosti strepe što će biti s bolesnom djecom kad oni umru. Crkva i kod budućih svećenika postavlja to pitanje, pa nikako nije zanemarivo niti kod sklapanja braka. Stari su rekli: "Kada se ženiš otvori četvore oči", kao i drugo "Ispitaj onu drugu stranu sve do devetog koljena..."

Alkoholizam

U Australiji su nakon mnogogodišnjeg ispitivanja liječnici ustanovili da polovica alkoholičara potiče od roditelja koji su bili skloni alkoholu manje ili više, jedno, drugo ili oboje. Alkoholizam je jedan od najvećih problema u cijelom svijetu, a donosi neopisive patnje najčešće ženi, a uvijek djeci. Okrutnost mentalna i fizička, nemili odnosi koji traju redovito do kraja života ako se bolesnik ne izliječi, moraju uglavnom djevojku, prisiliti na razmišljanje prije stupanja u brak.

Poznato je da se u dobi kada mladići stupaju u brak, kod velike većine otkriva ta sklonost u tim godinama. Pravo je čudo, kada se djevojka odluči na takav brak, naprosto jer ga voli. Podaci prije 50 godina pokazali su da je u Engleskoj bilo sedam puta više alkoholičara nego alkoholičarki. Ovih smo godina mogli čuti da bolnice u Engleskoj liječe podjednako muškarce i žene. Žalosna ravnopravnost na tom području. Da je najveći postotak nesreća u prometu

posljedica pijanstva, da mnogi takvim načinom zaglave sami, a skrive i smrt drugih, da su djeca često prikraćena za mnoge sposobnosti koje baštine djeca zdravih roditelja, kao i da tisuće završavaju u duševnim bolnicama radi pijanstva, nije potrebno posebno naglašavati, jer se o tome često piše.

Prikladna dob za vjenčanje

I crkveni zakoni obzirom na dob onih koji sklapaju brak, kao i državni zakoni, određuju najnižu granicu obzirom na godine ženidbenih kandidata. I Crkva i država predviđaju mogućnost da se ishodi dozvola za brak i onima koji nisu još punoljetni, iako to ne preporučuje niti Crkva, niti državne vlasti, niti medicina.

Među prvim razlozima spominje se nedvojbena činjenica da broj rastava brakova, što je uvijek tragedija, naglo raste što je veća mladost onih koji prerano stupaju u brak. Među problemima koji muče suvremenu SAD ističe se i problem brakova maloljetnika. S mnogih strana diže se prava uzbuna. Traži se stroži pristup rješavanju toga problema. To je zabilježeno prije punih 30 godina kada je bilo 30% rastavljenih brakova. Danas taj postotak doseže broj od 60%. I danas se naglašava izvaredno visok postotak propalih brakova među maloljetnicima. Svaka treća djevojka u SAD stupa u brak s manje od nenavršenih 18 godina. Najveći pak broj djevojaka sklapaju brak između 18 i 19 godina, i mladića između 21 i 22 godine, što se posebno obzirom na način života smatra veoma nerazumnim.

Profesor Kalifornijskog sveučilišta Judson Lendis ustanovio je anketom, da je broj rastavljenih šest puta veći među parovima koji su ušli u brak prije navršene 21 godine, nego onih koji su ušli u brak s nekoliko godina života više.

Prikladna narav

Djevojka veoma čestita života, uredna i radina, ne mora biti najprikladnija za izbor. Nije rijedak slučaj, da ulaskom u kuću mladoženje, pojedine mlade žene unesu nemir, svađe, viku i galamu u kuću koja se čuje svaki dan. To biva kod onih koje su "teške naravi", žele provoditi svoju volju, ne obaziru se na stare roditelje, nerijetko skrive kidanje najsvetijih rodbinskih i prijateljskih veza. U takvim slučajevima nerijetko dolazi do propasti braka, ako je muž prijeke naravi, ili pak mora šutjeti radi mira u kući, da sačuva brak radi djece. U starim kršćanskim vremenima nije bilo redovnica nego su pojedine djevojke ostajale neudane i sudjelovale u brizi oko crkve. Zvale su se djevice. Bile su to čestite djevojke. No jedan crkveni otac, svetac, za neke je rekao: "Čiste ko anđeli, a ohole ko vragovi." Mladić mora na umu imati tu činjenicu kada se sprema za ženidbu..

Nisi čovjek

Ovdje se radi o nečovještvu mladića. Svojedobno su pisali u dnevnom tisku o razlozima radi kojih su pojedini muškarci ostali neženje. Jedan pravnik, već u srednjim godinama, iznosi pošteno razloge koji govore protiv njega. Upoznao se i zbližio sa studenticom, koja je kao i on bila pri svršetku studija. Zavolili su se i odlučili da skope brak još te godine. Pravnik ističe da je njegova djevojka bila izvanredno plemenita, fine naravi, te da su se iznavredno slagali. Par tjedana prije vjenčanja, došao je u kuću njenih roditelja da dogovore što treba. Nakon toga će u šetnju. Majka djevojčina pruži kćerki paketić s kolačima, da usput naiđu kod njezine bolesne sestre i njoj predaju zamotak. Izašli iz kuće, a mladić kaže djevojci: "Nećemo k teti, kolače ostavi negdje na klupi, pa ćemo u kino, a onda u šetnju. Djevojka ga je začuđeno pogledala, a onda rekla: "Pa zar nisi čuo što je mama rekla?" "Ta radi se o mojoj teti." "Nema ništa od toga. Bit će kako ja kažem." Ona ga gleda začuđeno pa će još jednom: "Zar je moguće da ti to meni kažeš i to tražiš?" Kada je potvrdio, ona ga pogleda razrogačenih očiju od čuda i prošapće: "Zbogom zauvijek!"

On se nasmijao, čekao dan-dva, misleći da se radi o djevojačkom hiru, a onda digne slušalicu i javi se djevojci. Čim je čula njegov glas, bez riječi spusti slušalicu. Mladić sada već zabrinut jer ju je zaista volio, pođe njezinoj kući. Pozvoni, a na vratima se pojavi djevojčina majka. Kratko mu reče: "Nemoj više dolaziti. Čovjek koji ne poštuje najsvetije osjećaje svoje zaručnice nije prikladan za muža." Zatvorila je pred njim vrata. Još je pokušao nekoliko puta bez uspjeha. Nakon cijelih deset godina o tome govori i žalosno dodaje: "Ja sam kriv. Bila je doista divna. Nikada takove djevojke nisam sreo ni prije ni poslije. Mislim da se nikada neću oženiti, jer nisam susreo niti jedne barem slične njoj."

Materijalni uvijeti za sklapanje braka

Kroz mnoga stoljeća roditelji su odlučivali pri izboru bračnog druga ili družice. U mnogim krajevima djevojke su se kupovale, odnosno prodavale. I u našim krajevima je kroz mnogo vremena bila odlučna riječ roditelja, koji su se bez ustručavanja pogađali oko sudbine svoje djece. Govorilo se o njivama, livadama, vinogradima, koji su graničili jedni s drugima, o mirazu "taloškinja" dukatima i slično. Koliko je to opako i tragično, poznato je iz svjetske literature. Ako

je škiljava, ali je "taloškinja". Ako je šepava, ali ima "kecelju" od dukata. I slično. Znamo da je Crkva uvijek propovijedala i naglašavala, kako pri izboru bračnog druga smiju odlučivati samo oni koji u brak stupaju. Tako svaka vrsta prisile čini brak nevaljanim. U svakom zapisniku prije vjenčanja moraju izjaviti mladić i djevojka "da li ih je netko čak i uporno nagovarao".

Što se tiče materijalnih uvjeta za brak, naš narod ima poslovicu koja govori o toj pojavi kao o velikom zlu. Jedna od njih veli: "Uzmi vraga radi blaga, blaga nesta a vrag osta". Bezuvjetno, već samo radi toga ako se djevojka ne može udati radi bilo kakovih nedostataka, nego se mora "udati novac", ne može se očekivati sretan i skladan brak. Pogotovu kada se radi o moralnom nedostatku kod djevojaka. I naši su hrvatski književnici tu temu obrađivali veoma često. Uz to treba naglasiti da je siromašni odabranik morao trpjeti do kraja života, prezirna dobacivanja bogatije strane, što je u najvišem dometu unosilo nezadovoljstvo i trajan nemir u brak.

Imaju li roditelji ikakova prava?

Već smo istaknuli da su rastave brakova višestruko brojnije kod mladih parova. Pa iako roditelji nemaju prava "mijašati se u izboru mladih", mladi će pokušati razumjeti mudre savjete roditelja. Poglavito kada roditelji opominju radi ozbiljnih mana koje su se očitovale u predbračnom životu jedne ili druge strane kao što su: neradinost, alkoholizam, nemoral, nasljedne bolesti koje vladaju u nekim obiteljima, veliku razliku u godinama, veliku razliku u naobrazbi i slično. Ovo dvoje u nizu razloga ne mora biti presudno barem ne uvijek za svaki brak, ali o njima treba mirno i trijezno razmisliti prije konačne odluke.

Vrijeme upoznavanja

Poznaju se tri dana, vole se tri mjeseca, a onda se kolju i grizu cijeli život "kaže stara riječ." Danas se to nažalost svršava brzim rastavama s mnogim teškim posljedicama naročito za djecu. Stoga je potrebno stanovito vrijeme da se mladić i djevojka dobro upoznaju. Naročito sve dobre, ali i loše strane. Tako se često čuje tužbalica: "E da sam znala, ili znao".

U nekim zemljama (Francuska) u kojima nije vjerski život baš na visini, mogu se naći među župskim oglasima pozivi, da se mladenci moraju javiti za brak barem šest mjeseci prije sklapanja ženidbe. Svećenici u mnogim krajevima odbijaju do daljnjega one koji žele sklopiti brak "na brzake" kako se i kod nas nerijetko čuje. Ne može se na brzake osnovati ona zajednica koja mora trajati "do smrti jednog ili drugoga".

Ljepota tijela

Ne samo da Biblija govori o ljepoti kao o nečem prolaznom nego i samo životno iskustvo govori čovjeku o ljepoti najraskošnije ruže koja ocvate i pruža žalosnu sliku ljepote. Kinezi, koji su poznati po svojoj učtivosti, običavaju pri susretu sugovorniku nešto lijepo reći. Kada se radi o djevojci ili ženi koja nema ništa plemenito u sebi, onda običavaju reći: "Kako ste vi lijepi!"

Statističari dokazuju mnogim podacima utvrđenu činjenicu, da, kako već rekosmo, kod mladih parova ima najviše rastava, a isto tako, da oni veoma mladi koji se odlučuju na brak, najviše polažu na tjelesnu ljepotu.

Sv. Ambrozije, biskup, crkveni naučitelj

"Ne veseli muža toliko ljepota, koliko krepost i ozbiljnost ženina". One koje pate radi "nesavršene vanjštine", može utješiti mišljenje stručnjaka, da veoma lijepe osobe bivaju izložene u životu mnogim nedaćama, kao i da postoje specijalne bolnice za liječenje ljepotica. Drugi vele da je "priroda" pravedno raspodjelila darove, te da su one osobe koje se ne odlikuju vanjštinom, bogate iznutra. O tome govori i nadahnuta riječ: "Sva je ljepota njezina iznutra". To mora utješiti s jedne strane djevojke koje ne posjeduju ljepotu, a mladiće da imaju tu činjenicu na umu kada biraju djevojku.

Car o ljepoti

"Lijepa žena mili se oku, a dobra srcu i pameti; prva je biser, a druga je blago". (Napoleon)

Što je najvažnije za brak

Misli se na skladan brak, bračnu sreću. New York - Reuter - Prosječni Amerikanac danas ističe da je ljubav važnija od seksa. Amerikanac zdravlje, staloženost, obiteljski život sklada, rad, prijateljstvo, ugled u društvu, naobrazbu smatra važnijim od seksa. To su podaci ankete koje je proveo inače ozloglašeni časopis "Playboy" u kojoj su testirani muškarci između 18 i 49 godina. Seks je na toj ljestvici zauzeo tek deveto mjesto. Radi se o muškarcima u veoma raznolikoj dobi. Sada je lako povući zaključak. Danas se toliko naglašava "seksepilnost" djevojke, kao uvjet za sretan brak. Toliko naglašavajuću "vrednotu" ova anketa naprosto poništava. Kao što i ta "odlika" po kojoj

neki biraju djevojku uzrokuje propast braka prije ili poslije, sa svim zlim posljedicama po bračne drugove, kao i po njihovu djecu.

LONDON (UPI) Usprkos napadnom forsiranju seksa u svim sredstvima javnog komuniciranja u Britaniji, britanski muževi ne misle da je seks od presudne važnosti za sretan brak. Kako pokazuje anketa koju je nedavno proveo ženski list "Woman" (*Žena*), među nekoliko stotina muževa. Po njihovu mišljenju seks je tek na četvrtome mjestu po važnosti utjecaja na sreću u braku. Britanski muževi bili su gotovo jedinstveni u ocjeni da je za sretan brak najvažnija ljubav sa trajnom vjernošću (što uključuje unutarnje kvalitete), na drugom mjestu stoji sposobnost supruge da "razgovara s mužem", na trećem mjestu ljubaznost, dok se seks našao tek na kraju liste. Izvještaj, kao i ovaj gore iz SAD star je svega nekoliko godina, a porijeklom iz dvije zemlje, za koje se u članku naglašava, a to je i opće poznato, da se seks forsira u svim sredstvima masovnog komuniciranja".

Ako tako naglašavaju muževi i u časopisima za muževe kao i u onima za žene, a to govore na temelju životnog iskustva, onda će svakako svaki mladić, obratno svaka djevojka, promisliti kako je opasno birati po tjelesnim kvalitetama čovjeka koji je duhovno biće i s kojim mora živjeti cijeli život.

Potvrđena istina

Dr. Louis Termaine koji je proučavao blizu tisuću brakova ustanovio je da se mnogi sretni brakovi nisu temeljili na seksualnosti, nego čak obratno.

E.T. Krueger je zabilježio mnoge slučajeve rastavljenih

parova koji su imali uredne tjelesne odnose. On veli: "Nesumnjivo, zadovoljavajući seksualni odnosi mogu obogatiti brak i učiniti ga čvršćim, ali osnovna mana u pogledu ličnosti karaktera ne može se popraviti, niti se osnovne suprotnosti između supružnika mogu riješiti, bez obzira na to koliko se oni slažu u tjelesnim odnosima". Opet najozbiljnija opomena, o izboru bračnog druga ili družice na temelju prikladne ličnosti, sa snažnim karakterom i ostalim nutarnjim kvalitetama.

"Obraćenici-liječnici"

Mnogo spominjani liječnički tandem Johnson-Masters vršili su kroz godine ispite o bračnom životu, pisali su u nekoliko knjiga kako je bitno u braku tijelo i "tjelesna tehnika", u zadnjoj knjizi pokajnički izjavljuje, kako je u odnosu muža i žene važan duhovni element. Dodali su da su razočarani, i kako se nadaju da će njihova "tjelesna teorija potonuti", te da neće donijeti kobne posljedice do kojih bi neminovno došlo, kada bi se mladić i djevojka pri izboru, i muževi i žene u braku, dali zavesti potpuno krivim teorijama".

Vjenčanje u crkvi - zašto?

Ponajprije jer je ženidba Božje djelo, a Isus Krist ju je podigao na čast sakramenta. Može li biti išta prirodnije od toga, da se i sama ženidba sklapa u crkvi, jer im makar iz podsvijesti dolazi spoznaja da se radi o nečem tajanstvenom i svetom. Kako Crkva uči na temelju Biblije da je brak neraskidiv, jer "što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja", pa je na korist muža i žene da se pred izborom ozbiljno zamisle nad tim, i pokažu veću ozbiljnost i odgovornost u pripremama za brak.

Pripreme za brak

Crkva je kroz stoljeća tražila vjersku pripravu za ženidbu. U Poslanicama apostola Pavla i Petra posebno, mnogo se govori o ženidbi. U cijelom svijetu, ne samo u crkvi, nego i u mnogim zajednicama dužni su mladići i djevojke proći temeljitu pouku. U Francuskoj je takove škole u pravom smislu, osnovao jedan svećenik. Iz prakse se vidi koliko je to važno, jer je nakon tih pouka, nemali postotak odustao od braka, jer su shvatili da nisu "jedno za drugo". S druge strane, visoki postotak među rastavljenima, uz ostale razloge, doživjeli su raspad braka, jer su lakoumno, bez priprave ušli u brak.

Koji su brakovi sretni?

Američki stručnjak za bračna pitanja, s još nekim učenjacima, ispitivao je koje su vrline važne za sretan brak. Prema njegovoj analizi, najsretniji su brakovi kada bračni drugovi ispunjavaju sljedeće uvjete:

- Koji pripadaju istoj vjeri i praktično po njoj žive.
- Koji su iz porodice jednakog porijekla bilo nacionalnog ili socijalnog.
- Koji imaju isto obrazovanje i to oboje, muž i žena.
- Oni kod kojih svaki partner ima više prijatelja istog spola, a malo ili nimalo prijatelja drugog spola.
- Oni koji imaju više zajedničkih interesa.
- Oni koji su djetinjstvo proveli većinom na selu.
- Oni čiji su roditelji bili sretni u braku.
- Oni čija je ženidba bila podržavana od roditelja s obje strane.
- Oni koji se se dugo poznavali prije braka.
- Oni koji su bili duže zaručeni.

Ta i slične ankete pomažu mladiću i djevojci da u zaljubljenosti i snažnoj sklonosti, upoznaju sve elemente koji im mogu pomoći da sa svih strana promotre svoj odabir i stvore sretnu odluku koja će ih uvesti u skladan i sretan brak.

Molitva za sretan brak

Mnogi mnogo mole, za mnoge potrebe i u molitvama iskazuju mnoge želje. Na to nas i potiče Gospodin Isus. Svoje apostole opominje: "Do sada niste ništa dobili jer niste molili". Nisu molili "u njegovo ime". Isus naglašava da treba najprije moliti, tražiti "kraljevstvo nebesko" i pravdu njegovu, a da će se ostalo dodati. "Ženidba je sakrament koji posvećuje zaručnika i zaručnicu, pomaže im, kao i svi ostali sakramenti da žive u Bogu, ispune svoju životnu zadaću i uđe u kraljevstvo Božje, a i njihova djeca, koju moraju u tom smislu odgajati." Moleći dakle za sretan izbor, koji je uvjet za sretan brak, moli se za postizanje svoje životne zadaće i ulaska u kraljevstvo Božje.

Mladi čovjek nakon nekoliko godina sretnog braka, s radošću priča o svojoj dobroj ženi. Pitali su ga čemu pripisuje taj sretni izbor. Odgovorio je: "Kad god sam bio u crkvi na misi, u najsvetijem času o pretvorbi kada svećenik doziva Isusa na oltar, ja sam vapio: "Gospodine molim te podari mi dobru ženu, s kojom ću tako živjeti, da dobijem u vječnosti tebe!" Kratko i jezgrovito. Može li onaj koji obećava: "Tražite i naći ćete" uskratiti svoj božanski odgovor na tako plemenitu molitvu?

Djevica ili usidjelica

Stoljećima se smatrala ostarjela djevojka, usidjelica, kao najnesretnije biće. Nije bilo mirovine, radnog staža, socijalnog i zdravstvenog osiguranja, pa bi pala na ruke ili u ruke braće i njihovih žena. Život im je često bio gorak, stari su rekli da je teško, "sidu kiku djevojačku plesti". Danas je međutim drugačije, roditelji se brinu da im djeca svrše kakvu - takvu školu i dobiju "kruh u ruke", pa ako se i ne udaju nije nikakva katastrofa, barem u tom pogledu. No u svakom pogledu jedno je sigurno: Nije usidjelica djevojka koja se nije udala iz raznih razloga: jer nije našla mladića kojeg bi mogla poštovati i voljeti kao doživotnog suputnika, jer je slabog zdravlja, ili je ostala brinuti se za stare roditelje. Usidjelica je ona djevojka koja bi se udala za bilo koga, ali joj to ne uspijeva.

MUDAR IZBOR-SRETAN BRAK

Djeca su uvjet za sretan brak

Njih dvoje su došli da se prijave za sklapanje braka. Prilikom "vjereničkog ispita", svećenik postavlja pitanje nijesu li možda dogovorno isključili rađanje djece - što čini brak nevaljalim. Javio se prvi on : "Pa zato se i ženim, jer uz ljubav prema mojoj odabranici, želim imati djecu". Ona se javila sa smješkom: "barem četvero". On je uskočio s vedrinom: "Zar samo četvero?" Otišli su vedri i nasmijani, uvjereni da je pred njima život ispunjen velikim nadama i planovima.

I oni vole djecu

U braku su već desetak godina. Imaju četvero djece. On, glava obitelji, Slavonac kao i ona, vozi nakon misija svojeg bivšeg župnika kući. U razgovoru stidljivo kaže: "Velečasni, volio bih imati još jedno dijete." Svećenik mu je s radošću povladio. Godinu dana nakon toga dobio je poziv da dođe krstiti malog Pericu. Petog u obitelji, a trinaestog u dvorištu. Tri su naime brata sagradili na temelju velike slavonske "numere" svoje kuće, kao i lijepi stan za oca i majku. Njih troje rodili su trinaestero djece, od kojih je samo jedno umrlo. Iz tog istog dvorišta jedan je dječak otišao u sjemenište, a drugi u redovničku zajednicu.

Svi se hvale kako napreduju, kako svake godine proširuju zgrade, kako imaju svega, a onaj s petero djece je uspio da jedno svinjče uhrani i pokloni našim izbjeglicama. Očiti blagoslov Božiji. Kao i dokaz da djeca ne osiromašuju obitelj.

Učenjaci i rađanje djece.

"Djeca terapija - lijek modernog braka" - Pod tim je naslovom napisao knjigu dr Hamilton sveučilišni profesor iz SAD, nakon što je ispitao nekoliko stotina bračnih drugova. Druga knjiga nosi naslov **"Djeca braku donose puninu i sklad."**

U jednom od naslova "Od čega boluje današnji brak?" - odlučno ističe: "Mnogi prvaci istraživanja tvrde isto i naglašava: "Glavni razlog neskladnosti u današnjim brakovima izlazi iz toga što se brak, pošto poto, pretvara samo u ustanovu seksualnog iživljavanja, a sve manje u brak - obitelj. Najviše literature govori o braku pod vidom seksa, a premalo pod vidom rađanja i odgoja djece. Previše se tumače različiti načini sprečavanja začeća pod zajedničkim imenom kontracepcije. Svi su ti načini, međutim **protuprirodni, protumedicinski i protupsihološki**. Oni u sebi nose otrov nezadovoljstva i otrov bolesti i smrti... Brak nije samo seks. Brak je još manje varanje prirode.

Bračni život traži djecu. Priroda traži djecu, i ako se traži seksualno zadovoljavanje bez rađanja djece, takav brak ide nužno svojoj propasti. Ne smijemo zaboraviti da to piše sveuč. profesor, koji je došao do tih zaključaka na temelju ispitivanja nekoliko stotina brakova.

Još jedan učenjak:

"Djeci su potrebni roditelji, ali su im isto tako potrebna braća i sestre. Od pradavnih vremena brojne su obitelji njegovale najvrijednija dostignuća civilizacije. Obitelji s troje djece, npr. sretnije su od obitelji s jednim djetetom, pa i od onih s dvoje djece. Jedinac se teško uklapa u društvo. Previše razmaženo, u sebe zaljubljeno dijete, egocentrično dijete, kasnije sazrijeva od svojih vršnjaka, teško nalazi rješenje u obiteljskim konfliktima, a kasnije teže odgaja i vlastitu djecu, što se odražava velikim brojem rastava brakova kod takove samožive djece." - Sve su to riječi opet jednog prof., dra Perschsteina, koji se posebno bavio problemom odgoja djece s poremećenim ponašanjem - gotovo isključivo s jedincima, što uostalom svi pedagozi i oni u redovnim učilištima ističu, jer djeca iz brojnih obitelji od malih nogu uče i međusobnom razumjevanju, podnošenju protivnosti koje donosi svakodnevni život, kao i smislu za pravednu diobu dobara.

Nabrajajući mišljenja mnogih učenjaka on veli: "Reklo bi se da su se pedijatri, profesori, psiholozi i pedagozi urotili protiv modernog shvaćanja o braku s jednim ili dva djeteta".

Sada nam neće biti teško shvatiti riječi Stvoritelja koji govori prvom ocu i prvoj majci: "Rastite i množite se!" Jedno dijete znači prepoloviti obitelj. Umanjiti za polovicu. Dvoje djece nije umnažanje - dvoje umre, dvoje ostane, što pak još više obezvrijeđuje činjenica da je 10 % brakova neplodno, a da je sve veći broj onih koji uopće ne sklapaju brak.

Djeca najjača veza u braku.

Prema statistikama u bivšoj državi, pokazuje se da su djeca najčvršća veza između muževa i žena, što je utvrđeno veoma uvjerljivim podacima. Naime između onih čiji se brak raspao je: 49,6% onih bez djece, 34,4% s jednim djetetom, 12,5% s dva djeteta, te samo 3,5% brakova s tri ili više djeteta. Brojke donose nesumljivi dokaz o djeci koja su najjače sredstvo za sačuvanje braka, jer su rastave braka uvijek, i po svjetovnim autoritetima velika tragedija osobna i društvena.

Tko ne voli djecu i zašto?

Već odavno je poznata činjenica da najmanje djece imaju oni najbogatiji, bilo da se radi o pojedincima, bilo o cijelim regijama. Tu se posebno ističe bogata Europa. Baš ona najbogatija. Tu se rađa najmanje djece. Opširnije ankete iznose koliko potresne toliko upravo nevjerojatne podatke.

Kao jedinstveni odgovor među ispitanicima naglašava se kao karakteristični onaj koji je takova karaktera da pretstavlja mentalitet među ženama u bogatim zemljama: "Nisam ja od onih koje bi ostale kod kuće ljujajući djecu, slinava gnjavaža s djecom majku potpuno veže uz kuću, traži mnogo vremena i brige, trudnoća uništava stas"... Čovjeku se diže kosa na glavi, sjećajući se tolikih životinjskih parova koji po nagonu rađaju potomstvo, ali ga s nevjerojatnom ljubavlju hrane, podižu na noge i čuvaju. Možda je najpotresnije to što komentatori ističu da je to, što smo već naveli, odraz sveopćeg mentaliteta i to na "temelju socioloških istraživanja i pokazane prakse".

Isto misle i njihova djeca.

U nastavku izvještaja se kaže: "Materinstvo nije ideal današnje djevojke koja vodi raspomamljene plesove. Na spomen muža, braka i djece, njoj pada mrak na oči". A on? "I on, njezin dečko, ne može nju zamisliti kao brižnu majku svoga djeteta. Od malih nogu, očiju uperenih u fascinantne video i TV ekrane, sa kojih gleda kako defiliraju stilizirana lica ljepotica i ljepotana, i mladići i djevojke bivaju upravo opsjednuti svojim izgledom. Oni imaju s jedne strane mnogo mogućnosti za razna uživanja i zadovoljstva, a s druge strane viziju braka i djeteta. Nije teško zaključiti što će u ozračju takove "kulture" oni izabrati".

S ogorčenjem komentator završava. "Iz istih takovih razloga čuvale su se djece stare Rimljanke, Rimljana je bilo sve manje i manje dok ih nije napokon nestalo". To vrijedi prema izjavi velikog povjesničara dra Toynbeea za ukupno devetnaest civilizacija, koje su propale jer su ostavili moralne zakone. Znamo i koje. On zaključuje da i našu civilizaciju očekuje ta "teodicejska drama".

Regulacija poroda.

Očito je da Stvoritelj ne zahtjeva da žena rađa svake godine. Bog je čovjeka obdario razumom. Zadnjih nekoliko desetaka godina nauka je otkrila cijeli niz znanstveno utvrđenih metoda po kojima roditelji mogu planirati svoju porodicu, da s jedne strane ne osiromaše sebe i zajednicu, a s druge da se ne opterete prevelikim brojem djece.

Kontracepcije

Pod tim se imenom podrazumjevaju razna kemijska ili druge vrste sredstava, kojima se spriječava začeće djeteta.

Već smo naveli mišljenje profesora-liječnika: "Ona su protuprirodna, protumedicinska, protupsihološka, nose u sebi otrov nezadovoljstva i otrov bolesti i smrti". U pojedinim zapadnim zemljama, cijeli niz tvornica takove vrste je zatvoren, jer je dokazan štetni i čak smrtonosni učinak takovih sredstava. Evo cijelog niza bolesti koje izviru iz takova života a koje nabrajaju liječnici:

Škodljiva pilula.

Naš tisak od prije par godina veli: Cijela grupa učenjaka iznijela je mišljenje o kancerogenom (s rakom povezanom djelovanju) pilule. Nuspojave su slijedeće: kod upotrebe kontraceptivnih sredstava slijedeće su nuspojave: krvožilne i trombotske poteškoće koje mogu uzrokovati pojave dubokih venskih tromboza, plućne embolije moždanog udara i visokog tlaka. Zatim teškoće na jetrima i žuči, endokrine tegobe, depresija ili druge štetne pojave raspoloženja, poremećaj masti u krvi, porast težine i cijeli niz poteškoća diskretne naravi. Spominje se posebno opasnost za djevojke, te žene koje boluju na bubrezima, jetrima, astmatičarke, bolesne od alergije, itd. Moramo naglasiti da je to samo mišljenje jedne grupe znanstvenika, a da mnogi mnogo o tome govore kroz godine.

"Prirodno čuvanje"

Kako ga neki zovu, je isto tako neprirodno i škodljivo, kao i sva ostala. Velika Enciklopedija JLZ donosi kratku, ali zastrašujuću bilješku o "prirodnom čuvanju"— znači o sprječavanju začeća: "Neuroze se često razvijaju kasnije osobito zbog nesređenog seksualnog iživljavanja, *coitus interruptus* (prekidanje odnosa)" U nastavku se veli: "Taj je razlog kod neuroza prvi u cijelom nizu drugih uzroka, i

podcrtan je kao vrlo važan". Iz našeg tiska: "Liječnik se svakodnevno sukobljava s najrazličitijim neurastenijama, katkada veoma teškim, koje su plod ovakovog bračnog života (prekidanja odnosa) i nastavlja: "Mnogi bolovi u krstima, glavobolje, zujanja u ušima, nesanice i slično, sami od sebe prestanu ako muž i žena počnu živjeti naravnim životom".

U našem narodu postoji naziv "čuvanje". U kulturnom izričaju je takav bračni život, odnosno izbjegavanje poroda, nazvan "bijela kuga", o čemu su pisali brojni liječnici, sociolozi i književnici koji se slažu u tome da su cijeli krajevi u Hrvatskoj naprosto opustošeni, radi "bijele kuge".

Pobačaj - najgori način planiranja

Tako jednodušno govore najučeniji i najpošteniji liječnici. Što je pobačaj?
Pobačaj je ubojstvo nerođenog djeteta, čovjeka in potentia, čovjeka koji bi u punini postao osoba, da nije ubijen nakon začeća. Liječnici, opet znanstvenici, tvrde: "Od trenutka začeća dijete je složena, dinamična individua (osoba) koja brzo raste... u trenutku začeća stvorena je nova i jedinstvena individua". Da li je potrebno naglasiti da je ta "individua" osoba, ljudsko biće. Tako tvrde liječnici: Dr B. Hefemann, Dr A. Sundberg, Claus Wirsen, i toliki drugi koji pretstavljaju najuglednija imena u modernoj medicini.

Pobačaj i kriminalisti

Pravnici, tumači zakona, vele: Fetus je osoba u smislu mogućnosti postojanja. Nagli razvitak medicine, osobito pojava humene genetike i ultrazvuka, zatekla je pravnike, a osobito stručnjake za krivično pravo. Po novim otkrićima i

razmišljanjima dijete je od prvog časa postojanja osoba, potencijalna individua, a nije samo organ majke, pa prema tome u slučaju uništenja dijete je žrtva i to nezaštićena žrtva, kojoj stoga zakon mora pružiti i pripadajuću zaštitu". Vidimo i liječnici i pravnici govore o djetetu koje je osoba od prvog časa začeća, pa je pobačaj ubojstvo s medicinskog i pravnog stajališta.

Posljedice pobačaja

"Ozbiljnost posljedica koje na psihu i organizam trudnice ostavlja namjeran prekid trudnoće, ne treba više dokazivati". Tako tvrdi vrhunski ginekolog u jednom od najvećih gradova zemlje. U nastavku se žali: "Od sedam ginekoloških kongresa, pobačaj je na šest bio glavna tema. Dosada je većina ginekologa bila uposlena u izvođenju pobačaja, smatram da bi sada morali utrošiti što više vremena na njegovo spriječavanje". (Dr Franc Novak).

Drugi ginekolog s osjećajem piše: "Žena je kao rascvjetana voćka. Drvo se osuši ako mu posječete cvijeće, listove. Cijeli organizam žene prilagođen je novom životu nakon začeća djeteta. Prekinete li tu vezu nastaje pustošenje koje svaki organizam ne može podnijeti. Posljedice su jako teške, a nekada i smrtonosne. Žene nakon pobačaja prije vremena stare, postaju loše majke, supruge i radnice. "Možda nećete moći više rađati", nastavlja liječnik govoreći ženama. "Muž će poželjeti još jedno dijete. Tražiti će rastavu braka ako ne uspijete izliječiti neplodnost. Izgubiti ćete uz to ljepotu, svježinu, privlačnost. Za vaše vas dobro upozoravam: ne tražite pobačaj!" I taj je ginekolog jedno od prvih imena u zemlji.

Vjera i pobačaj

Ubojstvo nerođenog djeteta ubraja se među "u nebo vapijuće grijehe", dakle među najteže. Bog proklinje Kajina prvog ubojicu ljudskog bića: "Prokleta neka ti je zemlja koja je popila krv tvojeg brata. Nigdje nećeš naći mira ni pokoja." Kajin je u tom nemiru proveo cijeli život. Mnogi liječnici koji odvraćaju žene od pobačaja, ukazuju baš na taj osjećaj krivnje koji progoni takove žene sve do samrtničke postelje. O tome znaju mnogo više svećenici.

Spirala ubija

Veoma mnogi stručnjaci ozbiljno ističu kako spirala nije kontracepcijsko, nego abortivno sredstvo. Oni tvrde, da svaka žena koja nosi spiralu izgubi na nasilni način tri djeteta godišnje. Nadovezujući na slučaj bratoubojstva prvog ubojice Kajina, i prokletstva koje ga je stiglo. Radi se o Božjem sudu. Naglasimo i ovo: Puno je svetija veza između majke i djeteta, nego li između brata i brata. Radi se dakle o mnogo težem grijehu i kazni za njega... Odlučujući se na ženidbu, mladić i djevojka moraju među prvim pitanjima riješiti međusobno poimanje o potomstvu. Samo onaj brak je sretan, koji se temelji na uredbama onoga koji ga je utemeljio, a to je Bog Stvoritelj.

Sretan brak

Gdje su muž i žena svjesni da su slike Boga živoga, pa tako u sličnosti Bogu žive cijeli život. Radi toga moraju i djecu rađati kao sustvaraoci novih baštinika svojih, ali i baštinika kraljevstva nebeskog. Sreća, pak, takova braka, prerasta u život vječne sreće, koju Bog podaruje svima koji ispunjavaju njegovu božansku volju i izvršuju njegove planove. Posebno u braku.

TISAK - **OBITELJSKI CENTAR** - Kumičićeva 16
SLAVONSKI BROD, 1994.
Odgovara: Željko Rudolf Pavličić